

Veenmosorchis gaat al heel lang sterk achteruit in Nederland – en ver daarbuiten! De recente vondsten van deze soort betekenen daarom een flinke opsteker. In ons land lijkt het toekomstperspectief voor Veenmosorchis in de Weerribben nog het meest gunstig te zijn, gezien de recent verbeterde hydrologische omstandigheden en het uitstekende beheer van Staatsbosbeheer ter plaatse.

Wordt 2007 een klavertjesjaar?

Eddy Weeda (Alterra, Wageningen UR, Postbus 47, 6700 AA Wageningen;
e-mail: Eddy.Weeda@wur.nl)

Met de klavertjes in het woord ‘klavertjesjaar’ worden de eenjarige soorten uit het geslacht *Trifolium* bedoeld. Daarvan telt Nederland er acht, waaronder twee strikte winterannuëllen: Gestreepte klaver (*T. striatum*; Fig. 1) en Vogelpootklaver (*T. ornithopodioides*; Fig. 2). Deze twee verdienen in 2007 speciale aandacht vanwege de zachte en regenrijke winter die we achter de rug hebben. De aantallen van beide klavertjes wisselen sterk van jaar tot jaar. Hoe meer regen en hoe minder vorst het winterhalfjaar brengt, des te meer planten halen het bloeistadium. De bloei van Gestreepte klaver duurt uitzonderlijk kort en valt omstreeks de eerste week van juni. Vogelpootklaver, die ook in de tweede helft van de lente bloeit, spreidt de bloei over een paar weken.

Voor beide klavertjes worden speciaal in de aandacht aanbevolen:

- de IJsselmeerkust, onder meer van Gaasterland,
- de Waddenzeedijken.

Verder zou de oude vindplaats van Vogelpootklaver op Walcheren (Oostkapelle, ten noorden van Zeeduin) nog eens op de knieën afgekropen kunnen worden. Gestreepte klaver heeft een ruimere verspreiding en komt behalve aan de kust ook in een aanzienlijk deel van het rivierengebied voor. Hier volgen enkele ‘oude’ vindplaatsen en gebieden die nog eens onder de loep kunnen worden genomen:

- zandige dijkjes in het zuidoosten van Zeeuwsch-Vlaanderen (rand Vlaams district), op Schouwen en op Voorne,
- de duinstrook van Walcheren en Schouwen,
- de hoge randen van de rivierdalen in Midden-Limburg en Gelderland.

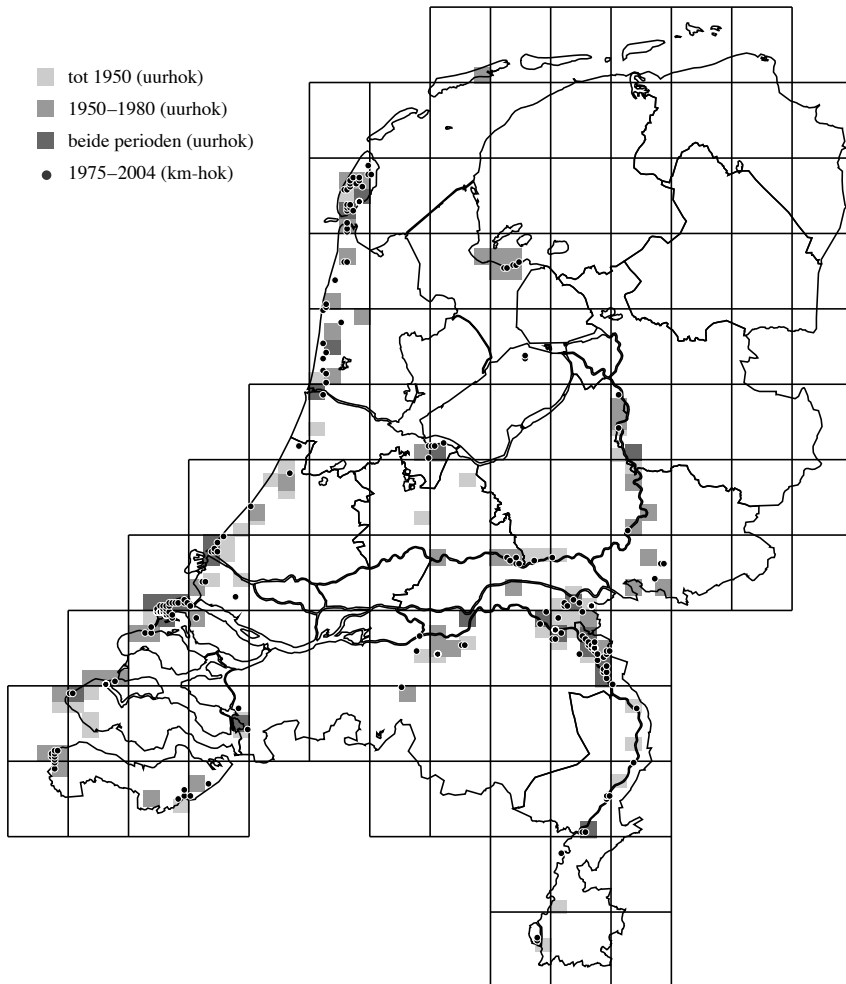

Fig. 1. Verspreiding van *Trifolium striatum* L. (Gestreepte klaver) in Nederland in verschillende perioden. Het verspreidingskaartje is aangemaakt door FLORON en is gebaseerd op gegevens uit FlorBase 2N en de Atlas van de Nederlandse Flora.¹

Merkwaardig genoeg is Gestreepte klaver nog nooit langs de Overijsselse Vecht waargenomen, hoewel de droge Vechtgraslanden aan zijn eisen lijken te beantwoorden. Wie weet wacht hij ook daar op ontdekking. Hoe dan ook: op een natte zachte winter volgt in de regel een klavertjeslente. Floristen, doe er jullie voordeel mee!

1. E.J. Weeda. 1985. *Trifolium ornithopodioides* L. en *Trifolium striatum* L. In: J. Mennema, A.J. Quené-Boerenbrood & C.L. Plate (red.), Atlas van de Nederlandse Flora. 2. Zeldzame en vrij zeldzame planten. Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht: pp. 303, 304.

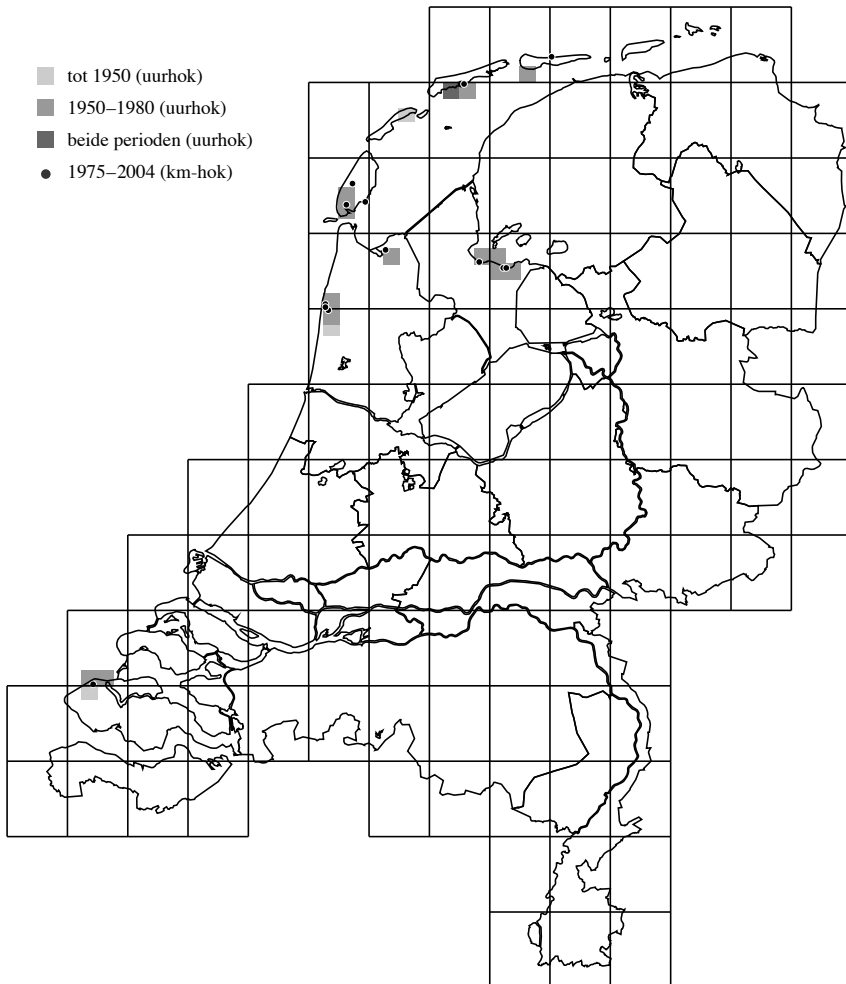

Fig. 2. Verspreiding van *Trifolium ornithopodioides* L. (Vogelpootklaver) in Nederland in verschillende perioden. Het verspreidingskaartje is aangemaakt door FLORON en is gebaseerd op gegevens uit FlorBase 2N en de Atlas van de Nederlandse Flora.¹

Aanbevolen literatuur om in de klavertjesstemming te komen:

- E. Hazebroek, P.A. Slim & E.J. Weeda. 2001. Over standplaats en plantensociologische positie van *Trifolium ornithopodioides* Oeder, speciaal aan de Waddenkust van Texel. *Stratiotes* 23: 22–32.
- D.T.E. van der Ploeg. 1996. De lytse klaverkes. In: *Op planten net útsjoen*. Fryske Akademy, Ljouwert, pp. 20–23.
- V. Westhoff. 1965. Het Klavereiland. *De Levende Natuur* 68: 146–156.